

De Loet: eene schoone huysinghe

Jac.J. Luyckx

In de aanzienlijke huizen, die de historie ons heeft nagelaten, woonden veelal aanzienlijke bewoners. Zoals in 'Huysinghe De Loet', waar kanunniken en schepenen wisselden met artsen en kooplieden. Want koopman noemde Lodewijk de Gruyter (1900-1989) zich blijkens de koopakte, toen hij in 1930 het perceel Peperstraat 6 kocht van de geneesheer dr. Jacob Freericks. Tegen de achtergrond van de tentoonstelling over De Gruyter in het Noordbrabants Museum namen we een kijkje in het huis van Lodewijk de Gruyter Lzn, de oudste van de vierde generatie na Piet de Gruyter (1795-1867), de stichter van het roemruchte De Gruyterconcern.

Uit het fotoalbum van de kinderen De Gruyter. Zicht vanuit het theehuis, ca. 1970.

Wat in 1602 nog 'eene schoone huysinghe' met 'erve, poirte, plaetsche, coechoff, soomern huysken, hoff, achterhuys ende stallen' heette, werd in de koopakte anno 1930 heel wat prozaïscher omschreven als 'huizen, erven, pleziertuin, tuin en bergplaatsen'. Door alle aanbouwen in de loop van de tijd mocht in 1930 inderdaad worden gesproken van 'huizen'. Het is, weet de huidige bewoner, de antiquair Clemens van der Ven, te vertellen de verdienste van Lodewijk de Gruyter dat hij er één geheel van heeft gemaakt, met name door de vloeren gelijk te trekken. De benedenvloer is van gewapend beton, hetgeen voor die tijd heel modern was, zoals ook de badkamer, een van de eerste 'officiële' badkamers in ons land, die dan ook landelijk publiciteit verwierf in het toenmalige,

progressieve tijdschrift 'Woonhuis'. Die badkamer die, bruin betegeld en glas-in-loodplafond, onmiskenbaar aan de befaamde De Gruyter-winkels herinnert, is er nog steeds, vrijwel onveranderd, met ook nog de oude wastafels en badkuip.

Smaakvol

Beganegronds herinnert naast en met de lange gang het rechtergedeelte van het pand, met achtereenvolgens de herenkamer, de eetkamer en de salon, nog helemaal aan de sfeer van de familie De Gruyter. Het meubilair mag dan veranderd zijn, de wanden uit die tijd zijn er nog, evenals de parketvloeren en de plafonds. Het indrukwekkendst zijn de wanden van de eetkamer met het (imita-

tie-) goudleren behang, hoewel ook het rode trijp van de salon heel smaakvol mag worden gevonden, gelijk het groene fluweel dat de herenkamer zo gedistingeerd maakt. In geen van de drie vertrekken ontbreekt ook een mooie schouw.

Links van de gang is het alleen nog het fraaie trappenhuis met prachtig gegoten brons in de leuning en gekleurde raampartijen in de buitenmuren dat zich op de originele staat van dienst mag beroepen. Op de bovenverdieping hebben, op de ouderslaapkamer en de badkamer na, de vele slaapkamers – het gezin De Gruyter-Dorsemagen telde negen kinderen – nieuwe bestemmingen gekregen. Zoals werkkamer/bibliotheek, maar ook zoiets als een kleine salon, die weliswaar het stempel van de antiquair Van der Ven draagt, maar zo in de tijd van De Gruyter geplaatst zou kunnen worden. Niet alleen in deze salon, maar ook in de overige, aangepaste vertrekken en de weidse overloop ligt nog het parket dat ontelbare voetstappen van het gezin De Gruyter moeiteloos heeft verdragen.

Gerespecteerd

‘Wij hebben geprobeerd te respecteren wat er aan kwaliteit was’, licht Clemens van der Ven, die het huis *De Loet* in 1972 kocht, toe. ‘Structureel is het nog helemaal intact. Eigenlijk is alleen de decoratie van de slaapkamers verdwenen, omdat de functies daarvan waren vervallen.’ Door de verbouwing door De Gruyter heeft het geheel enorm aan waarde gewonnen. De cijfers onthullen hoe ingrijpend die verbouwing wel is geweest. Beliep de koopsom f 45.000,-, de verbouwing kostte f 100.000,-, een voor die tijd enorm kapitaal. En als men weet, uit oude rekeningen, dat de centrale verwarmingsinstallatie en warmwatervoorziening f 975,- kostten, kan men zich voorstellen dat er met een ton wel zeer veel aan het huis is gedaan.

De betimmeringen werden uitgevoerd door de firma Allan uit Rotterdam, specialist in luxe scheepsbetimmeringen voor o.a. de Holland Amerika Lijn. Pikant detail: de fabrikant moest de modellen eerst op ware grootte tonen in een suite van het Oranjehotel in de Verwersstraat, waar het echtpaar De Gruyter na zijn huwelijksreis voor om en nabij een half jaar zijn intrek had genomen, in afwachting van de voltooiing van de renovatie.

Theehuis

Hoewel in 1602 al sprake is van een ‘soomern huysken’, dateert het zo genoemde theehuis dat nu achter in de tuin van *Huysinghe De Loet* domineert van rond 1800. Eigenlijk is het een muziekhuisje. Bovenop het (inpandige) balkon werd muziek gespeeld, die in de tuin werd genoten, echter zonder dat de toehoorders de uitvoerenden konden zien. Dit tuinhuis, in oude akten ook wel trekkast of Treibhaus (broeikas) genaamd, is in 1930 qua

Een andere foto uit het album van de kinderen De Gruyter, ca. 1970.

stijl in overeenstemming gebracht met de in die tijd ook tot één geheel gemaakte achtergevel van het huis. Dit tot spijt van Clemens van der Ven: ‘Het was me liever geweest als het tuinhuis in oude staat behouden was gebleven’. Nochtans rekent hij dat Lodewijk de Gruyter niet al te zwaar aan: ‘Je moet het zien in zijn tijd. Ik kan alleen maar zeggen dat er ongelofelijk veel positieve dingen tegenover staan’.

Actueel

Met mappen vol schepenakten, op een eeuw na compleet, en een nog grotere stapel bouwtekeningen uit 1930 is *De Loet* waarschijnlijk een van de beste gedocumenteerde oude huizen in ons land. De eerste drie akten zijn zelfs nog in het Latijn gesteld. Het oudste eigendomsbewijs is van 1497 en vermeldt de namen van Arnoldus van Vucht en diens weduwe Aleydis, alsmede die van Petrus Pryker, de tweede eigenaar. De huisnaam *De Loet* of *Mette De Loet* wijst op een uithangbord met de afbeelding van een loet of van een loet in natura die als herkenningsteken aan de gevel was bevestigd. ‘Loet’ of ‘loete’ is de naam van ‘verschillende werktuigen waarmee men schept of krabt’. De hark van een boer bijvoorbeeld, maar ook de ‘ovenhark’ van een bakker.

Niet minder dan de oude akten en tekeningen koestert Clemens van der Ven het fotoalbum waarin de kinderen De Gruyter de herinnering aan *Huysinghe De Loet* vastlegden toen hun ouders verhuisden naar een serviceflat. Een herinnering die door de grote De Gruyter-tentoonstelling aangenaam actueel is geworden.